

РАЙУЛЕТПҮР КОМБИНАТТАРЫ

Райгетдүңүр көрпөңер. Иңгез ажил-агыжы харылаа чүгө дузалыг болур. Орта база-ла партия, профсоюз, организациялары администрация-биле бир төмөй сонугураалыг болур ужуруг.

Райгетдүңүр комбинаттары — иңгез чуртагычаны амьдаргыч этегедегиз бир дугаарында дузалар чер болур. Оларынч чонга караан болушкуну кыш, чый дигес, ырак-уак жылбес болуңуз, оларынч ажытын улам болушкуну, партия райкомнарнын, республиканың амьдарат-ханды-дыга эргелдизин хуладегиз.

Д. КАСАТКИН
(СЭТА)

тыг гранагаларны ажиглап тургаш, чыскаалчы-
ларны тарадыр сызырган болгаш элээн каш су-
дентилерни түдүп хоругдаан.

МАЛЧЫННАРНЫҢ АМЫДЫРАЛ ХАНДЫРЫЛГАЗЫ

Мал ажылдакчыларынын культу-ра-амыдырал кудурунине СЭКП обкомунун бешки пленуму улут салдарыг болган. Оон шийтирине куу-селер талазы-биле СЭКП Барым-Хемчик району болгаш колхозта ба-за совхозтарда партия комитеттери тускай хемчеглерин амыдырал кыл-гаш, ону амыдыралга боттандырар сорулга-биле практиктиг хемчеглерин кылгып эгелзепнер.

Малчынарнын чаагайжыды тут-тунган чуртталга бажынарны-биле хандырыныче онза кичээлге сал-дынган. Бо чылын чугле малчынар чурттаары-биле хай нургулайынды ийи болгаш чангыс аал ишти чурт-таар 31 бажын тудуп доозар тур-ган болза, амгы үеде 13 бажын ра-йонда туттунган. «Барлык» совхоз-тун Бижиктиг-Хая сүт-бараан ферма-зында «Б-Б» деп хевирин ийи аал ишти чурттаар 3 бажын, «Шек-пэр» совхозтун Сут-Бажаа сүт-бараан фермазында ийи индыг бажын-нык тудуп дооступ турар. Амгы үеде районда сүт-бараан фермаларында болгаш хойку бригадаларнын төпте-ринде 7 кымыл бузун болгаш алыз чунар бажын немей туттунган. «Шекпэр» совхозтун ыракы Акта чурттап турар малчынарына Арыс-канын-Аргыда кымыл бузуну бол-гаш чунар бажынын ажынамын дыка таарымчалыг болган. Ол ышкаш «Барлык» совхоз Кызыл-Тайганын Эким-Иванга культуразын дериш деп турар. «Барлык» совхозтун Би-жиктиг-Хая сүт-бараан фермазында культурун тудуп дооступ турар.

Малчынарнын чуртталга бажы-нын болгаш оон септелгенин кымы-ры-биле тускай тургускан автово-ен «Болшевник» колхозта март айдан бээр тургучу ажылдап турар. Ол эв-но 17 бажычылдарын тургустунган болгаш ону коммунист-чолаачы аш Хирлиш Шохуноволонг Сааа удур-туп чорут турар. Ол эвено ам мал-чынарда 5 чаа чуртталга бажына-рын тудуп доозган болгаш 5 хире бажынын септеп доозган. Ол колхоз-та малчынарнын бажынарын чуг-гайлап турар херээженнер активин база тургускан.

Чайлаагашкын үезинде малчы-нар ортузунга культуру-массалыг ажылды улгелериг тургузар дөш улут ажылдарын чорударын СЭКП райком болгаш паркомнар көрүп турар. Хамыктын мурунда кымыл егүчү жур-дузанын катан кудурес болза хоржок. «Барлык» совхоз—3, «Шекпэр»—2, «Болшевник» колхоз—2 кымыл егүчери дериш тургузар турарлар. Ол кымыл егүчере аки-ту-ра-биле ажылдаар массовиктерин шийин тургузар болгаш чайлаагаш-кын үезинде ол кымыл егүчере киж-и, мал амчыларинин эгелзеге-биле аж-ылдаар графидин тургускан бис.

СЭКП обкомунун бешки пленуму-нун шийтирине улгезилээш, район-нун партия организациязы малчы-нарнын культуру хандырылганын алаан экижиптер. СЭКП райкомунун инициатива-биле тургускан район-нун удуртуп ажылдакчыларын, киж-и, мал амчыларинин малчынар-же эгелзегил үнүшкүнүн ай сангы-ла ийи улаа организастап келген. Ол ышкаш малчынар хууну салбырлар аайы-биле эртиргизеп турар. «Шек-пэр» совхозтун Акта, Баки-Колда чурттап турар малчынарнын эл-чегилг ыжымы ай бурузунун 24-те тургучу арктик турар. Ол хун оларга солгун концерт, кино, лекциялар илчелдер баралганын турар.

Автолака чедер берген турар бол-гаш чунар бажынын изинген турар. Малчынар хууну «Болшевник» кол-хоз (даргалы эш А. Д. Шаалы, парт-ком секретары эш С. С. Эрелчин) ор-ганизасти эртиртир турарлар.

Малчынарнын өг-ерезгенин кезип, оларнын өг-бузунинде амыдырал, культураны белдир дугайында айты-рынын чиди-биле тургузуп көрөт,

дыка хой малчын ерегелер, өг, бажын дериш-херекселерин акижидер дугайы-нда авашт аес хемчеглерин ап турар-лар. Оон бир херечини чүд дие, сөөлгү дөрт айларын дургунда үжөн ажыг малчын ерегелер радио-приемниктерин болгаш эске-даа эли-лелерин салып алганнар.

Малчынарнын улутпур болгаш ажи-чем барааннары-биле хандырыны бис-те база акижин. Ам үеде районда беш автолакалар ажылдап турар-лар. Оларын малчынарнын чурттап турар аайы-биле быжылган болгаш графиди баугар олар малчынарда ба-

Чугаалажып көөрү-биле парлаан

рааннарын чедирип турар. Райпонуң автолака салгыжы, хоочун чола-чы, СЭКП райкомунун дежигуу эш Николай Дытыкты «Шекпэр» сов-хозтун Аягыты салбырын мал-чынарнын уругучу көрүп бээр.

Мал ажылында хол күш-ажылы колдаан черлерин механизастар ду-гайында ажылдар чорут турар. Бо чылын «Барлык» совхозтун Бижик-тиг-Хая, «Шекпэр» совхозунун Сут-Бажаа сүт-бараан фермаларында электри саалдарын тургузар бол-гаш эске бүтү сүт-бараан ферма-зында чөм белектерин болгаш сүт чылдырын механизастарын кымыл доозар. «Барлык» совхозтун ха-ваа кажазында чөм дамчыларын механизастар болгаш чөм белектер куу-я алгыр база долу механизастатты-ган турар.

СЭКП обкомунун бешки пленуму-нун доктаалын чугаалажып таныжып турган үеде дыка хой коммунистер болгаш комсомолчулар мал ажылы-нда ажылдар күзелин илгерикенер. Бо үенин иштинде мал ажылыче 15 коммунистер болгаш 22 комсомолчу-лар чорутканар. «Барлык» совхоз-тун хаваа фермазында үр үенин иш-тинде көрүм-чүрүм сула, ажил-агый-жи эвес чоруткар бар турган. Ийида тургустунган байдалды экижидер-биле совхозтун хой-инти чөмөнил-гезиниң эрелзекчи турган комму-нист эш Кужуктун Лопсанович Чи-янын ол фермазын эрелзекчи, механизатор коммунист эш Д. У. Унүкенин база өчө чоруткан. Оон түнелинде хаваа фермазында байдал кескүзү-биле экижип эгелзеп. «Шек-пэр» совхозтун Сут-Бажаа сүт-ба-раан фермазында ажил-агыйжи эвес, чаа муракчы арга-методту шийгээ-лип албас, «хүрескисары», тура-сет-канын угулган, ол хиреде чымыл кал-ган кижилер хой турган. Бо бүтү байдалды өөренип көрөш. «Шек-пэр» совхозта партия, комсомол ко-митеттери ол фермаже 8 комсомолчу кыстарын саанчылап чорутканнар. «Болшевник» колхозтун баштаар че-ри, партия организациязы комсомол-чу-амыктарын сүт-бараан ферма-зын тургускан.

Мал ажылында барган коммуни-стер болгаш комсомолчулар боттары-нык күзелерин шийиндип, оларга даандырган улаастоттарында эки ажылдап турарлар.

СЭКП обкомунун бешки пленуму-нун шийтирине күзедерин органи-застип турарыныста улут четпестер бар. «Барлык» совхозтун Аксы-Бар-лык, Хөндөзө салбырларында. «Шек-пэр» совхозта хойжуларын хой кези өгүлде чурттавышаан турар. Малчын ерегелерин өгүлде бажы-нарже дүргөп шийдир дугайын-да политиктиг чугула кампанияны боттандырында шийиктиг чам-ды чутулар бар хире. Совхозтарга ыяла-ла ийи аал ишти чурттаар азы ийи кат бажынарын турарын ес-кертп болбас, албан кымыры-биле чыгар турар чорукту аде көөр үе кел-ген хире. Малчын кижиге көрүнгөн чангыс квартиралыг бажынын

проектини чогаалып кылгаш, сов-хозтарга чуртталга тудуун калбарты-рын өөренип көрө чогуур. Районда ийи чүс ажыг хойжулар өгүлде чурттап турла, бистин районга 1965 чылда чүгө 26 бажын тудуун көрүп турары канчап-даа таарымпас. Бир эвес бо план баугар алыр болза, бистин районга бүтү малчынарнын бажын-биле бүтүн хандырыныга авашт-де дие он чыл негеттинер.

Бистин үеисте малчынарнын өг-леринде эрги үенин эдилелери тура-рын хойу-биле көрүп бээр. Ичана-гаш мебель кылар фабрикага, район-нарнын улутпур комбинаттарына ке-жерде алгыр алыр бажыг хе-рекселерин база амгы үеде чүгө столовааларда болгаш ресторандар-да бар пластамастан кылган стол, сан-дайларын, эске-даа биче хемчээлди бажыг дериш-херекселерин малчын-нарга садарын организациязы негет-тинип турар.

Малчын кижиге аптара черле эрге-жок чугула өт бээр. Улутпур ком-бинаттарында аптара, шургууданын массалыг-биле чаап үндүрери, ону тыва угуула-биле шокарлап билир мастерлерин шийип тургузарын мал-чынар саналдап турарлар. Өг бижик-тур үенин иштинде херек. Өг бижик-кымыр кижиге кончук ховар болганын-дан малчынар оларын улут өртөк-биле кижик кижилерден салып ап-турарлар. Ичанагаш өгүн ол херек-селерин улутпур комбинаттарыга кылдыртып азы район бургузучу-тускай мастер-скаларын тургузары чугула апарган хире.

Сүт-бараан фермаларында хөп чүтү черлерин ажылдар чугула негедө Садыкта көп турар хөп чүтү маш-наларын салып ажылдакчылары та-ныш-көрүш кижилеринин хоулуг-кирип турары ховар эвес. Ону ча-латкаш, сүт-бараан фермаларын-да хөп чүтү машиналарын тургузары иштитиреп турар бис.

Садик шугуу-биле батареалар авашт көп турарынды бистин ра-йонда беш айдан ажыг радиопри-емник ажылдап турар. Эске тала-зында, чик эрктиг, биче кабирит-тиг радиоприемниктерин, радиолу-ку приемниктерин, чик эрктиг те-левистерин, чадыгыларын, эш ымыар брезенттерин, чүк шыгыларын, брез-енттерин, улут чөмөданаарын, брез-енттерин кылган пламентарын, чолдас-тонаарын, биче хемчээлди шой ша-тарын, алындан кылган улут хөм-чээлди сапкын нарын болган та-вактарын, күш дүтү сырткы тарын, тыва аяктарын болгаш хуза-ларын, кымыл ширектерин мал-чынар кончук негеп турарлар. О-мный карман фонарлары малчы-нарга эргежок чугула болуп турар. Дүрүп алыр оруннар, сандайлар бол-гаш столдар малчын кижиге тергип-аки өт болуп турар. Сөөлгү үеде ду-рер оруннар салгыларга ховар үнө-апарган. Ону хойу-биле салгыларга үндүрерин малчынар негеп турар.

Беш үезинде урелбес, кымылын-маар демирден саркалап кылган де-мир суугулар болгаш хоалайларын «Сельхозтехника» салбырлары деми-матерскаларынга кылдыртып, сал-гыже үндүрерин малчынар кончук-уулу-биле дилеп турарлар.

Хузууда мал тударын чөпчээр-о-ны-биле холбаштыр артыкчылыгы су-дун тырттыр биче хемчээлди «Дөржинов», «Урал» чертегиш ту-тыртыр машиналарын салгыла-рын чиди-биле негеп турар апарган-нар.

Бистин районда чангыс көжөр ки-но бар болуп турарынды малчынар-га кинону чөтө көргүзүп күш чет-пиги турар бис. Мону чылдап бө-дүрүп аргам районга бир көжөр ки-нону нежире болуп турар.

Д. ОДАН-ООЛ.
СЭКП Барым-Хемчик районунун пропаганда болгаш агитация кылдыгынын эрелзекчи.

Туттунуп турар Кызыл

Азия төвүндө бистин хоорайыс дугайында кыргынарнын сантышынындында болгаш ты-ва литературда хойу-биле бижиттинген. «60 маадыр» аттыг музейин бөлүп тыпканы чүгү-дөрдөн ону бис хоорай эвес, бичи суур дег болуп бис.

Тываның Совет Эвилелинге каттышканынын соонда хоорайга тудуу амгылы калбаа-биле эгел-зеп. Чуртталга бажынары-биле дөңө бөдүрү-генич болгаш албан черлериниң бажынары тут-тунуп турар. Ылангыч сөөлгү беш чыл иштинде Кызыл дыка өскериген. Амгы үениң чаа туду-ларын, нуудумчуларга өскөн могоан ыштар, хунге чайнаан асфальтыг нуудумчулар, ында чоруп турар автобустар хоорайны бир ины аян кирип турар.

Чай. Ол — чылдың эң магалыг, чаагай эеи.

Дошкун, узун кыштың сөөлүндө хоорайнык ну-думчуларында кижилер көвүдөп, аныктарнык каткы-хөгүлү үнү, моторларнык үзүктөл чок шим-мэни каттышкан эртен даң бажындан орай не-жээге чедир үргүчүлээр. Ол бүгү байдалдар, көргүзүп чуруп плакаттар анык хоорайнык чар-аш хевириниң дугайын бодандыра бээр. Эргиде салдап турар хемелер дамчып кежер черде ам чар-аш чаагай көвүгүт Енисейин кежир чүс-чүс чылдарда оң эмитерин тудуштуруп турувуктан. А көвүгүдөн ыран эвесте бөдүмүң чаа тудула-ры-биле хоорайга чараш хевирин кирип турар 26-гы квартал азыр олурар.

ЧУРУНГА: анык хоорайнык чурттанчылыг кварталы бо хүнерде.

Сезу болгаш фотоу И. ЦЕЛИЩЕВИН.

Эрес кыстар

Красноярскинң профтехучилище-нин практикалап турар өөреникчи-лери Лидя Семенова, Вера Ложнова, Катя Кришчик, Лидя Иванова болгаш өскелерин-даа өрзөлгө ки-ре бээр, ара-арынын чаагай иш-тиг чекетериниң аразыга барган-зыг алаар. Стодлар, тымбачалар кырында болгаш шалада беш и-ны-буру өңүгү, чаа, казылан чекет-тер чатты берген. Ургулар оларны Аякатынң ара-эжим иштинге чо-раш эскеелгенер.

Анык ажылчынар ынаар чүгө чекетер чымыл амыр дээр чорбаач-нар. Көктүг-шыктыг тайгада ажит-тынмал турар пионер лагеринге ду-далажыр кол сорулалыг барганнар. Эрткен срейда олар боттарынык мастери Владимир Сафонович Мель-никовтун үдүртүлгө-биле машина-га ажылдар херекселерин чүдүрүп алаш, Аякатыже ыры-шоорлуг тапканнар. Орук ара Тываның база бир чек-чиштыг черин сонугар, каткы-хөгүлү, ыры-шоорлуг чоран-нар.

Ургулар лагерге барган доран-на, ийи үстүп алаш, ажылдап кир-генер. Чамдыкы столовалык кук-канын, чөмөкүр салып чуралгай берген. Өскелери лагериниң бугу де-вискээрин аштап-аргылап, бичиш каштарын ойнап, дыштаныр шиде-рин кымыл эгелзеп. Эдөөс аштука-тур-маларын тускай мерекениң чедип амыр дей берген кыстар кай-гачык шалкынын болгаш демик ажылдап турганнар.

Ынаар ажылдап тургаш, олар хун ашканын билбей барган. Ка-рагылдаанда дедир чонор апарган. Ажыл доозулган-да. Ол аразында аргыже киргеш, кыстар хой чекетер кым шал алгаш чангып келгенер.

А. ВАСИЛЬЕВ.

Ак-Довурак хоорай.

ЭРТКЕН БЕШ АЙЛАРДА

боттарынын ажылынга бедик көрү-түлүг болуп турарлар. Сүт-Хөлдүн ажылчын кооперациязынын салгы-жылары Ондар Олейма, Сарылар Часыг, Монгуш Таан, «Чыраа-Бажи-ны» ажылчын кооперациязынын салгыжылары Ооржа Валентина, Монгуш Мартыг-оол олар база багай эвес ажылдап, бараан саарылганын-нык панын үргүчү ажыр күүсүдөн, салып алычкыларга талептиг бараан болуп турар.

Бир эвес ажылчын кооперацияла-рынның болгаш райо баштаар черле-ринин талазындан магалин бургуз-бараан саарылганын панын ыла-тыла күүсөткен турарыне, оларын чугула бараанар-биле хандырыны-че доктаамап кичээлге салып турган болза, салыг ажылынга аки көрүтүп-лер арбын турар ужурут. Районда иштинде-биле бараан саарылганын беш айлар паны күүсөттинген бол-зажок, салыг топкаларынын болгаш столовааларын 45 хузуу боттары-нын панынын күүсөтпөөн. Бо чорук чүгө чамдык салгыжыларын кош-как ажыл-биле эвес, чамыктын мурунда бараан фондуну салыг баа-зындан сөөртүп, оларын магалин-ге көчүрү үезинде чедирер ба-гай организастап турары-биле болгаш ховар бажынары эскейлеп турары-биле тайылбырлаптарган. Магалин-неже барааннар чедирелзегин багай организастагынын уруу-биле ажылчын кооперацияларынын болгаш районуну скелаттарында дыка хой ба-раанар үр үеде шимчээлчин чөк-чидар таарылгалар ховар эвес. Ба-раан амыр дээр келген салгыжылар бараан хуваарын, машина бөзгүн, чүдүрүчүлөр-биле хандырыны ма-нал, хой үе-шак чарыгдар ужурга баа таарымчыл турар.

Бараан хуваалдыгын кылырда ба-раан саарылганын магалиннеге бердиген паны болгаш чурттагыч чонуну санын барымдалавайн баар

таварылгалар база болгулай бээр. Сүт-Хөл ажылчын кооперациязында салыг ажылы багай тургустунган. Кооперация 1964 чылды сан-ажыл-агыт талазы-биле багай түнелдериг доозган. Саарылга чарылганынын ка-рылгалы 4,5 рубль болган, шоодай дыш заготернога 5 муң рубльдин шугарын тызын, 7,5 муң рубльдин самчыгалын үндүр бижээ, 9,6 муң рубль түнүг 14 самчыгалдар бол-ган. Дедир эгиттинген самчыгал-дарын болгаш оорлашкынарын түкү 36 муң рубль. Бараан сөөртү-де чонун херелзелин барымдала-вай турарынын уламы-биле скелат-тарда хой артык барааннар мөңгө-лөт.

Райо шугумунда самчыгалдар-нын түкү база хой—ини 1-де 27,0 муң рубль.

Хой-инитиниң чөмөнилге черле-рин ажылында улут четпестер бар. Райпонуң столоваалары беш айлар

нын панын чүгө 96 хут, Сүт-Хөл—93 хут күүсөткенер. Ол болза столоваалар ажылдакчыларын, оларын удуртукчуларын орта ажылдавай, продуктлар бар турла-да чөмөн ассортиментин кымыл-дап турары-биле тайылбырлаптар-ган. Чадананын 26 2 столоваалы (өргөлекчи эш Тебенкина) онза байдал ажылдыг. Ийида чүгө макарон-нуг муң, кыралы-кара калдык, повид-лолуг пироги, яны-буру арагалар бар.

Заготконторын багай ажылынын түнелинде столоваалар нога аймаа-биле будун чыл дугузунда ханды-рынымаан. Чондан эш, саржаг, дүк, алгы-кеш салып алыры база багай организастап турар.

Бар турар четпестерин чайлаагы-биле боттарынын ажылын сайыра-гайжыдып, чогуур организастыг хем-чеглерин дары чорударын ажылчын кооперацияларынын болгаш райо баштаар черлеринден бо байдал негеп турар.

С. ПАВУ.

Кышка белеткел

Келир кышка белеткелди амды-гааштан эгелээр деп чүвени Тождо «Совет Тына» колхозтун кыргана-ры аки билдир. 69 харлыг Кол Яндар биле 67 харлыг Кол Байыр төп суур-дан 25 км черде сүт-бараан ферма-

зынга барып, өлөк бөлүп чораш кел-генер.

Олар элгэн хой өлөкти бабушаан, 10 дыйбашты, 11 ымы айырын белеткеп кылганнар.

Ч. ЧЕРЕН.

Ниитиниң күжү-биле

Чайгы клуб тузарын өвүр ра-йонун Хандагайты сууртун чурттакчылары шийтирлээш, ону чедикшиниң боттандырган. Чайгы клуб дегем, бедик спе-циалыг. Оон кастыктарын нарын чазаны-биле өлөкпейлсе баа уран угулаалп кыстаан. Алаа 700 ажыг кижиге олурар кылдыр зала

олуттарын чоруту бедидир кылган. Долгандыр херимнөөшкенин база доозулган. Чайгы клубтун телеви-зелин эш В. Очур-оол кылган. Оон тудуштунун база ол удур-ган. Бүтү-инитиниң бо тудугга ра-йон тевүтүн коллективтери илеп-кейлиг киришкен.

М. СЕВЕН.

Малчынар Наадымынга уткуштур

ХОЙНУҢ ПРОДУКТУЛАУН БЕДИДЕР ДЭЭШ

Хой ажылы бистин колхозта чугула чери э-леп турар. Ичанагаш колхозтун тускай эртемни-лери хойнуң продуктуун беди-дере-биле чүрт иштинин бөдүн дүктү хойларын уксаанын акижидер ажылды сөөлгү чылдарда чорудуп кел-ген. Бүженишкенин, шудурт ажылды түнө-линде багай эвес көргүзүп чедип алдынган. Ам «Кымыл тараачын» колхозта хойлар барык-ла бөрү-биле чарткы нарын болгаш нарын дүктү бөдү берген, авашт-де хойлар чарткы бөдүн дүктү болуп турар. Хойнуң уксаанын экижипте-риниң уламзыдан оон продуктуу бөдөн, хой ажылындан колхозтун алыр орулгазы көвүдөн.

Маана чангыс-ла кижикти көргүзгө чедир. 1960 чылда хойдан алган орулга 200 муң рубль турган болза, 1964 чылда 340 муң рубль болган. Хойларын уксаанын экижидер нарын дүктү бөдүрүкчү хойларын урени алгаш, чүрт иштинин хойларын тарып боозалып турган. Ол ажылы өг бажында бергелер тургулаан. Чери ычанап, чаа чүтү болуга орукту демисел-биле ажылдып амыр болгой. Ол ажылды организация-мы, тарып боозалдыгынын пункттарын тургуза-ры, тускай эртемниг техниктерин өөредип алыры беле эвес болган. Ичанаа-даа чыл келген тур-дун-и бистер улам бурунгарлап, чаа-чаа бажы-нары кылдып турган бис. Ам бергелер ажил өрт-кенин, олар артыктыста артыкан. Дерттинген пункттар-даа, тарып боозалыг талазы-биле тускай эртемниг кижилер-даа бисте бар апарган. Бо чылдын күзүндө дүт бөрүтү хойларын 70 ажыг хузуун тарып бооздыр деп планнап тур-бар бис. Тарып боозалдыг талазы биле техниктер Ош Шүкүр-оол, Петр Чыраа-оол, бригадир Ен-зас Пит-оол ол ажылы баш удур-ла белеткенин

турар. Тарып боозалдыгынын ийи пункттарын Сөөкенин-Аксинда болгаш Ак-Хаакта тургу-скаан.

Хой ажылында бистин бо чылгы түнелдерин-вис онза өөрчүгү болган. Бо чылгы хойун баш-санын 21 муң чедир планниг, ол ам күүсөт-тинген. Иштинде биле 11 муң хой оолдаан. Чүс хойга оонаштыр 90 хураганын алырын болхоз планнап турган болза, херек кырында 96 хура-ган алдынган. Маана бистин хойжуларыныстын ачы-лавызалы улут. Хойнуң баш санын эстүер, чаш хураган бөрүтүн менди камгалап алыр дөш демиселге Хоалай Биче-оолдун удуртканы №1 хойку бригада бирги черин алган. Дүрүлгалыг ол малчын ажылды шын организастап, олар-бел-чирин таарыштыр ажылдап тургаш, төртүтү-ген хурагандан чангыс-даа башты өскүмэзиз чедип алган. Биче-оолдун бригадалы чүс бө-дүрүп хойга оонаштыр ортума-биле 105 хураган-ын алган. Ол дөргө магалыг көргүзүп-дүр.

Ол-ла бригадала анык малчын Ондар Эрес-оол хамыктын ужуруу болган. Х. Биче-оол, О. Сөдүй-оол сүт дөң ычанап, ат-сугалыг мал-чынарын бөзүн ол ашкан. Оон чедикшинин чамды колдуула-ла оон бөдүнү келжө, кызы-маанда. Ичанаа-даа ол бичинизинде тура-ла мал-биле кады өскөн, чүте дөргө маанда оон адазы малчын турган. Анык оол адазын ажи-лын сонугурап, алаа ычанап, бөдү баа-ла мал-чын болуун күзөп, малды кенчаар ажаа-тежэ-ринге өөренип ап чораш. Хой каларып эгелзеп, дүрүлгалыг хойжуларын арга-дуржулгалы баа-ла-ла өөренип, олардан сумени ап турган. Оон түнелинде ол чүс хойга оонаштыр 125 хураган-ын ап, менди доруктурган. Чүс хойга оонаштыр

Ж. Сарыг-оол 117 хураганын, Б. Сагалый 111 хураганын алган. Шуну чеди хойжулар чүс хойга оонаштыр чүс ажыг хураганын менди кам-галап алган.

Амгы үеде хой ажылында чугула кампания — дүк кыргылаан чоруп турар. Бо ажылды чо-гуур өйүндө чедикшиниң эртирер дөш, баш удур белеткелди чоруткан. Кыргылаа пунктунуң Эрэбек аксында дериш тургускан. 40 хачымыл аг-ретат узукта чөк ажылдап турар. Кыргылаа дөргө кижилерин бөдүндан хамаарышпас о-нагай чүтүлүг. Ол дөргө хойларын дүтүнүп хо-лаары-дыр. Хойларын дүтү «четчинери» манал, шаг-үени эртирер ужур тааржыр алаар. Ичанаа-лаа бүтү хойларын дүтү хари утга хозай бер-бел билдинтир. Араалып кыргынын майла-ла эгелзеп. Чангыс грамм-даа дүк чидирбес сорулга-ны малчынар салып алган. Чартык бөдүн дүк-тү хойларын дүтү баштай болгаш берген, ичана-гаш оларын бирги эгелзеге кыргып эгелзеп.

Кыргычылдарын мурунда улут болгаш ха-рымсалгалыг ажил туруп турар дөргө чангыс чиктен-не тодаргай. Колхоз бо чылын иштинде-биле 19.500 баш хойларын кыргып ужураут. Күргүтө 55 тонна дүктү дуувар планниг бис. Бир эвес хой бурунунде 2,5 кг дүктү кыргып алыр болза, ол панын чайлыг күүсөдип болур. Амгы үеде беш муң ажыг хойлар кыргыттыгын болгаш 13

КОМСОМОЛДУН ДУЗАЗЫ НЕГЕТТИНИП ТУРАТ

Моңу мунунда кинофильмдер хынаар чеге амылдап турган кичи мен. Маана Клубта бажынымын директорунга чоокта чаа амылдап киргеним бо. Клуб амыла-биле шоолуг таныш аэс бол-ла-да, аааа база сонуургалды болгаш ол амыла мергежил өөрени алыр оралдажып чоруур кичи мен. Клубтар эргелекчилерин чоокта чаа Кызыла болуп эртен семинарыга өөрөгөш, элээн чүдүлгөн билл алдым.

Республиканын культура-чырымдышкы албан черлеринин көрүлгезинге киришпешкен, аны-бүрү политикжизилдегил болгаш культура-массалык амылдарын калбартып чорударда, бис хамыктың мунунда клубтун активинге, эң малагыя комсомолга дааыяр деп шийтирлээн улус бис, ындыг турар-даа ужурулгун ычаш. Мынчангаш Клубта бажынымын амылдын партиянын чогуу негелдизинге дүшүр эки-жидери-биле клуб чөвүлгөн чарып, алаа ийдепкежан шийтир-лээн партия райкомунун идеология килдизинин эргелекчи Оло-оол, экичлер Анастасий Дементьев, Анна Кускова, школа кичил-лики эң Чечемма болгаш эскер-ленин-даа сонуп алган бис. Клуб чөвүлгөн амыл планын чогаалып бердээш, ону күтүлгөн кирипкен. Кирдизини күтүлгөнлери амыл-тыгтан бүтү амылдар ол планда шүтүп кирип турар. Чөвүлгөн эскерини бүрүзү көрүлгө негелдизинин кайы-бир тодаргай амылдын харымыл турар. Бистин Клубта бажынымын бо чаа чөвүлгөн бо-лунга оонашкан алдарлыг болгаш харысалгалыг хүлээлгелери эрестиг күтүлгөн шыдаар дээрине-ге канчаар-даа аажок ынанып тур-ар бис.

Чыл эгизден бээр ийи тема-тиктинг кезжээлери, дөрт концерт-терин чоңга бараалгаткан бис. Клубта бажынымын агиткульт-бригадасы (удуртукчуу Тарш-пан) чакы тарылга үезинде хоуу бригадаларын болгаш фермаларын эргип, оюн-концерттерин болгаш лекция, беседаларын районун амыл-ишчилеринге үргүлү со-нуургалдып келген. Чөвүлгөн кезигүүнү ачы эш Дементьев клубтун уран чүүл бөлүмүнүн амылдын башкарып, боуу таныш

бөлүмүн удурутуп турар. Клуб чөвүлгөн дарагы эки эш А. К. Кускова амылды көчүрү эрестиг организастан эгелээнин өөрүп демдеглээр керек. Клубтун планнаан 250 кубометр оттулар ынанжыдан 200 кубометр ынанж чанын көрүштүр болдуур дээш ында 100 амыг ынанж тарып олурткан.

Эвээш-биче кылдыган амыл-дар-биле кады ам дээрде четпес амылдарымыс хей. Клуб болза аныктарын оода болуп ужурулгун турбуже, бистин ВЛКСМ райо-мунун амылдарымын көчүрү-ла олутпай болуп турар, оон ужурун-да клуб — аныктар ортузунга кичизилде амылдарынын кө-рүнүү болбайн турар. Комсомол райкомунун амылдарымын Куль-тура бажынымын амылдын эки-жидеринге кандыг-даа дуза көргү-сейн турар. Клубка кандыг-бир кезжээ эрттирер дээш болза, аааа олар киришпейн турарлар. Куль-туранын, кичизилде амылдары-нын бузулг оода болуп Клубта бажынымын амылдын, оон чорудуп турар демделерин кирип, биске дузалашып көрүрү, бистин чамалымыс ол амыл эки ор-ганизастан биче-тир деп ийдеп-ле турар бис, а олар дээрде куула-лашты-биле эрттирер каар, бир болаарга, оларга хамаарышпа-даа чүеа дег. Партия райкому болгаш райкуком айтырп, чү-шүрүп кээрге-ле, ам арай боорда-шымчепи эгелээр чамалыс бар, ол дээрде көчүрү-ла шүшпес болгаш аныктарымыс аэс чорук. Клубта бажынымын амыл дээрде эгээр-тинмес болгаш көчүрү хей тала-лыг солун амыл-ла болгай. Ону комсомол райкому шүтү холга алыр ужурулг дээрде черле кы-м-даа билинген аэс чүеа бе? Бистин район төвүндө аныктар-биле кичизилде амылды дыка-ла кошмак. Клубтун хей-нигити корум-чурумун, ылангыя анык-эскерини чурумун тудар талазы-биле район төвүнүн шагдаа чери, оон урулгар комнаказынын ий-лекция, беседаларын комсомол райо-мунун амылдарымын черле са-лып салбайн турар. Чалаарга бе-зин арай боорда кээрлер.

Клубту культураның бузулг оода болдуур дээш бүтү хей-ни-

ти, аң малагыя комсомол райко-му, оон амылдарымын клуб амылчыне малагыя көчүрү боор деп ийдеп турар бис. Клубуу-стун септелгиз-даа эгелээш, уран чүүл удурутукчуу кичи-даа чок, солун массалыг кезжээл-даа шоолуг эрттирил шылааып турар-дыр бис, клубта үрер кичи-мун-даа аааа чылар-дыр. Кы-лаа чогуур амылдар-ла хей.

Клуб чөвүлгөн болгаш комсомол райкому баштааш, ийи холду сы-мыртынм каапкан, амылды бу-зулг септирп алыр үе келген.

Л. МИРОШНИКОВА,
Районун Кызыл-Мажалыкта
Клубта бажынымын директору.

Чыылдыргаш садып алган

Талантылыгыларны илередир

Чалаана хоорайда районуну Клубта бажыны чонку культу-луг бажыме хаара тыртып, этиктинг болгаш эстетиктиг чачылдар-га кичизилдеринге уауу ролду ой-нап, культураның оода болуп ту-рар. Оон амылдарымын чүгел хоорайга яны-бүрү темаларга лекция, беседалар эрттирп, оюн, концерт организаастары-биле өй-лөшпейн турарлар. Чакы тарылга үезинде 8 кичи составтыг агит-бригада районунуң колхоз, совхоз-тарын хову-шөлдерин кезип, амыл-ишчилерге кээзини амы-ларынга холбашкан солуу про-граммалыг 40 амыг концерттерин көрүштү, аны-аңгы темаларга лекцияларын көчүрү, бригадалар салынга агиткуудустарын үндү-рүп чораш.

Амыг үеде Клубта бажыны-мын чогаалдык коллективин хо-орайн аныктарын иштидеп бузулг талантылыгыларын илередип

тыварын уауу болгаш эчс со-рулгазын салган. Танимни, ыр-нын, уран номчулганын, шийини бөлүмдери тургустунган, оларын билдиргизип, башкарып шы-даар бот-тыныгыр артистер шийлтиген. Клара Варунова танцы бөлүмүн мергежилдик удурутуп турар. Ол бөлүмүнүң киржичилери К. Кызыл-оол, Х. Кужугет шылаш бузулг тала-ныгылар бөлүмүң бүрүзүндө кайы хей.

Аныктар солуу программалыг концерттерин белеткеп алгаш, ра-йонунуң кээзе клубтарына барып, чоңга көрүштүр туралар. Чоокта чаа олар «Чыраа-Бажы», «Сүт-Хал» совхозтарынын клубтарына оон көрүсүшкөн, амыл-ишчилерге солчулганын кылып, практик-тиг дузаны чедиргешкен. Ол иш-каш Клубта бажыны колхоз, совхозтарын клубтарына артык музыка херекселерин, ийди-кел

аймаан бергилээш. Хайыраканнын көдөзү калуу ындыг музыка херек-селери-биле бузулг үрер хөгжүм оркестрин тургузуп алган.

Кээзини амыл-ишчилерини культурулуг негелдизин хандыраы улам ажиждери-биле Клубта бажыны 8 кичи составтыг чаа, комплекслиг агитбригаданы тур-гускан. Олар чүгел концерт көр-гүзүп, лекция, беседа кылырманын аныда, баш таарыкчымы, ийди септекизи, позар, радиомастер болгаш өскө-даа тускай мергежи-лери билерлер. Амыг үеде ол агитбригада сут-бараан фермала-рын, хойжу бригадалар төптерин кезип, амылдын эгелей берген.

Клубта бажынында орус бо-лгаш тыва бөлүктөн тургустунган Чалаананын улусу театры боу-рун чогаалдык амылдын үргүчү-лөп турар. Хоорайын талантылы аныктары ында бүрүн-биле ха-ра туттунган. Орус бөлүгү бот-тыныгыр режиссёр, музыка шк-о-лзынын башкысы Валентина Бо-лдаренко, тыва бөлүгү бот-тыныгыр режиссёр, культу-ра килдизинин эргелекчи Диксей олар чедикшигилгизип удурутуп турар.

Он ийи кичи киржикчилгиз тыва бөлүк Шулуу Кууларын чогаал-каны «Күдээзини кууун көр» деп шийини чедикшигилгиз белет-кеп тургускаш, колхоз, совхозтар-нын амыл-ишчилеринге 20 удаа көргүскөн. Шийини режиссёр аки тургускаш болгаш Диксей, М. Би-че-оол олар боттарына хамаарыш-кан ролдарын мөзү-шманын илередип шылааннар. Амыг үеде ол бөлүк Клара Сагдын «Ыр фермала» деп шийини белеткеп дооскан.

Чонуну культурулуг дыштанам-газы суббота, дыштанар хун са-нинда эртип, хоорайын ортузун-да нагаан теректеринг сесеранке туттунган вераналга кезжээ Куль-тура бажынынын астрада оркестри анынг үн-биле чиртпейн бээр,

аныктар танышкан турар. Ын-чала-даа мааа дружиннык агит-ле барык көзүлбес.

Чогаалдык бо коллективни-нигишавызы биле сесеран бузу-лг дыштананын болгаш куле-гурамын паргы кылдыр куулу-п эгелээш. Хей-нигити эгелээш-ки-биле ында теннис, билиаар, кай-ганыш, буетти болгаш нагаан театрга сценаны, тротуарын кы-лып эгелээш. Бо чаа болгаш чутула эгелээшкениг хоорайын аны-ктары, райдетур комбинати-ниң, Чалаананын «Сельхозтех-ника» салбырын коллективтери (начальники Цвелев, Иланов), коммунал амыл-агыл конторазы (дарагы С. Чылаа-Оол) хоорай Согеди (дарагы Диксей) боттут дузаны чедирп турарын демде-лээр чутула.

Организастиг айтырлар-биле чегелестирп Клубта бажыны септелгизе май 10-дан эгелеп ки-ришкен. Чамдык багыт малагаш-тыгтан черлерини эрги довураан хооруп каалкаш, транзалат, ма-лагаштан дооскан. Даштын долган-дыр хевирлиг херимни тудар. Клубтун иштини дерилгезин, пла-каттарын, районун болгаш рес-публиканын алган социалистг хү-лээлгелери база оон күтүлгезин билип көргүскөн стенидери, я-ны-бүрү национал хевирини угу-ла, алаашканын кылырине чорук-чу Г. Шербинский кирипкен.

— Бо чымын септелгизе аэвээш акша көрдүгени биске көчүрү хо-мудангыч болган. Сандаагыр үр-елип, эргижкээр, ону солун алыр дээрде акша чок. Эстрадин оркестр тургузуп алдымыс, биске бузулг чаа музыка херекселери тып алырмга акша береси са-раалдангыч-дыр — деп, Клубта бажынынын директору эш Кука-рин аюмдал чутулап турар.

Кызыла педагогика институтунун бот-тыныгыр уран чүүл коллектив хоорайда эки черлеринг бирээш. Бот-тыныгыр уран чүүл коллектив көрүлгезинге ол коллектив байлак болгаш солуу программалыг кириш-кен. Ылангыя коллективтиг нигити ыр бөлүк (удуртукчуу Р. Леонков) хей киржикчилг болгаш ырларын дөрт чедир үнүрге күтүлгизип турар.

Чурукта: Педагогика институтунун нигити ыр бөлүк.

Фото В. КУЛИПАНОВТУУ.

Чыылдыргаш садып алган

ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЫЛЫНГА БЕЛЕТКЕЛДЕР

Удаваас доостур

Школа өөрелдиге-кижи-зилгел амылдарын бек деп-недиг болуру ол школанын ма-териалдыг баазадан, ылангыя чаа өөрелдиге чылынга четпир белеткедиг, шынарлыг септегил-гениннен база хамааржыр. Ба-жы-Алаас сес чыл школазын башкылар коллектив ол дугайын боттарынын чөвүлгө хураалына чутулааып көргөш, 1965—66 өөрелдиге чылынга школанын белеткели дүргөн болгаш шына-лыг чорудар соруга-биле техник-тиг амылчынарнын, наратыг амылчынарнын амылдык не-мелде күш кыдыр башкаар боттары база септелгизе, кири-деп шийтирлээннөр.

Ынчангаш башкылар (шөлээзин алган-даа, албан-даа) чеди амыл хүнүндө школа септелгизин кирип, боттарынын амылдан турганы класс өрээлдеринин сеп-телгизин бүрүн доозар дээш чүт-бүдүг амылдап кирипкен. Ам

класстарын шалазын бузуру эгелээш. Ол шылаш школа мас-теркаазын алыткан болгаш ык-да септелге амылдарын бүтүн-биле дооскан.

Печка тударыга херектээр он үш муң туулууну сөөртүп аккеп алган. Септезе чогуур болгаш чаа-зы-биле кыдыр ужурулг 18 печ-калардан 10 печканы чааы-биле туулу кылган. Одалага херек-тээр 800 кубометр топкаш ыны-тыг бүрүн-биле сөөртүп алган. Амылчынар Ондар Александр, Ооржак Чудурпай, Монгус Ду-мен-оол болгаш печник Монгус Канчыр-оол олар эки амылдан турарлар. Амыл-агы эргелекчи-зи Донгак Идам септелгизе эки удурутуп турар. Ам хөмүр даш сөөртүр, дериг-херекселер четте-лээр, дилит материалдарын белет-кеп алыр болгаш септелге амыл-дарын чедир кылдыр арткаш.

Н. СУТТУГ-ООЛ,
Чөөн-Хемчик район.

Чыылдыргаш садып алган

Кайы-даа хоорайларга болгаш сууруларга чорурга «Чыылдыргаш садып алдым» деп бижиктиг, автомобиль чанында хүлүмүрзүн анык эр кичи чураан плакат бо-ла көстүп турар. Ол болза ажаага кассазынын плака-ды-дыр.

Плакатта бижиттиген ол сөстөр херек кырында бай-дал-биле бадмыкатын турар. Ажаага кассазыны акиш шыгжадырнын күрүңгө-даа, хамааттарынын боттарыны-даа сузызын чон хандыр билип турар. Оон тодарай чижээн бистич Хову-Аксы суурун ажаага кассазындан көрүп болыр. Бо чылдың чүгел бирги квар-талымда безин акиш шыгжатарнарың санынга 69 кичи немешкен болгаш эртен чылдың ол үезинден 25,8 муң рубль хей шыгжааттыган.

Хамааттар ажаага кассазына акша шыгжадып чыылдыргаш, улуг өртөктүг чүүлдерни, ылангыя чик автомашиналарны, мотоциклдерни садып ап турар. Чи-жээ, Семен Бабкин «Москвич» деп автомашинаны, оон дунжасы Иван «М—61» мотоциклди, школада башкы Зинаида Бабкина «Запорожец» деп машинаны садып алган.

О. КОРОДА.

Эш-хуузуң судтарында

Улут-Хем районун Ары-Узүнде эш-хуузуң суду школаны уруларын өөрелдигенин кичээлгей сал-бас, арагалар А. Сюрко, З. Соломо-нова, К. Ленкова, С. Вохнина олар-нын дугайына башкылар коллек-тивини, билдиргизип саягыр көргөн.

Сюрко болза үргүчү арагалар, каадын этгээр, уруларын бажы-нында үндүр ойдолор, көжолары-ны амыр-дыжын болаары, шийин-дээш үндүр турган. Сюркону амы-лында үндүрүн туду-монга эр-гелекпен дээр болгаш соокоз де-виксизинден үндүрүп чорудар деп эш-хуузуң суду шийтирлээннээр, ону 10 рубльге торган.

Амыл шагында арагалар, оол-ларын өөрелдизин тоовас турган Соломонованы буруушкан, нигитини мурунга чарлаан. Ол шылаш Ленко-ва 5 рубльге торган болгаш ара-галар азырын албала-биле эмили-рин шийтирлээн. Амылдааып тур-ган Вохнинага доктаамал амыл бээр совхоз дирекциязындан дилгиз болгаш олгунун кичизилдизинге кичээлгей салырын аааа даскан.

М. БИЧЕ-ООЛ.

Ам-Даш школазында

«Сүт-Хал» совхозтун Ам-Даш школазы эртен өөрелдиге чылын организастиг дооскан. Школанын өөрелдиге-кижи-зилгелгиз амыл бек депнедиге. Өөрелдиге чылын чүс хуу өөрелдигиз дооскан класстар хей. Башкылар коллек-тив хей-нигитинин амылгына көчүрү ийдепкейилг улус. Школа директору коллективти эки уду-ртуп турар.

Ам-Даш школазынын септел-гиз доостур чедип турар. 150 ку-бометр оода ыныгы школа хери-минин ийитинде дүжүлүп алган. Башкылар чурттаар бир бажы-нын тудуу чоруп турар.

Т. НАКПАНАК,
Чөөн-Хемчик район.

Ам-Даш школазында

«Чыраа-Бажы» совхозтун Хорум-Дар боттарында эш-хуузуң суду-нун кичизилдизилгиз салдыр улга-лып турар. Эш-хуузуң суду хура-лдарына чонун киржикчилгиз ийде-пкейилгиз. Эш-хуузуң судуну хура-лын чарлап каарга, сурун чур-тагылары дыка ийдепкейилг чыгып кедир апарган.

М. БИЧЕ-ООЛ.

Ам-Даш школазында

«Чыраа-Бажы» совхозтун Хорум-Дар боттарында эш-хуузуң суду-нун кичизилдизилгиз салдыр улга-лып турар. Эш-хуузуң суду хура-лдарына чонун киржикчилгиз ийде-пкейилгиз. Эш-хуузуң судуну хура-лын чарлап каарга, сурун чур-тагылары дыка ийдепкейилг чыгып кедир апарган.

М. БИЧЕ-ООЛ.

Кидин түлүк

Чаа өөрелдиге чылынга школа-ны эки септелгизе, чыдыг, чымык болдууры-биле Ам-Даш сууруда Кызыл-Чыраа сес чыл школазынын коллектив септел-гизе эрте, организастиг кирип.

Амыг үеде септелге кидин тү-лүк. Школанын дээринин дуй хап, ханалар албан калбак ыны-биле ылангыя чылдыг калбак, бузулг эгелей берген. Септелгизе Сола Секев, Саган-Хөө деп шу-дурар, ак сепкилди-биле амыл-дал турар амылчынарнын хойну

адап болур.

Школа септелгизинде өөреник-чилер база ийдепкейилг кирип турар. Башкы Б. Семис-оолдун удурутукчуу 5-ки классты-лар чыгы практиказын эрттирп, боттарынын класзынын септел-гизин чоруда берген.

Септелге-биле чегелестирп школанын кедир чылын олар ынанж амылчынар автомашина-биле тайгадан сөөртүп эгелээш.

Н. БИЧИ-УРУГ,
Тес-Хем район.

Колхозчуларга пенсиялар болгаш пособиелер

«Агитатор» деп журналдын редакциязында элээн хей номчук-лар колхозтарнын кижигинеринге пенсия хандырылганын дуга-рым тайылбырлап бээрин дилээн айтырлар салган. ССР-нин Министрлер Чөвүлгенин чанында Юридиктиг комиссиянын дара-гынын ораакчысы С. Кузнецовтун ол айтырларга бижээн кон-сультациянын у журналың сөөлгү номеринде бижээн.

Бо талазы-биле бистин редакция колхозчулардан айтырлар база кээп турар. Тоңу райкомун «Май 1» колхозунда Ак Бюро болгаш оон-даа эскелер чамалык буулаагынын чоруктары шүгүм-чүлгүн чагаларын чорутуулан. Олар пенсия дугайында тайылбыр бээрин база дилеп турарлар. Ынчангаш «Агитатор» журналда кон-сультацияны моң аадаа парладымыс.

«Национал орулганын өзүп тура-рын хире-чегези-биле нааыла-нымын азы инвалид болганын ужурунда амыл кылып шылаар ар-галын шыкынган бүтү хамаатылар-нын материал хандырылганын чээрби чылдарын дургузунда күрүн, проф-экилдерин болгаш колхозтар ботта-рынга чоорту алырлар. Араанынын азы амыл кылып аргалын түр үеде чидиргенин талазы-биле пособи-елерни, нааыл кыраанынын пенсия-нын колхозчулар ап турар апар-лар...» деп, СЭП-нин Програм-мазында айткан.

Бо сорулганын боттандырынга чутула чүтүл болза, ССР Эвилелиниң Лэди Советинин 1964 чылдын июль-да «Колхозтарын кижигинеринге пенсиялар болгаш пособиелер дуга-йында» хүлээп алган Хоулдуу бо-лур. Нааыл кыраанынын, инвалид апарганынын талазы-биле, азыр-лыкчынын шыкынган таварылга та-лазы-биле пенсиялары, а ол ыкпаш саатангыны болгаш божааны дээш херекселерге пособиелерни докта-лып тургускаш.

Бо Хоулдуу хүлээп алганы бол-

Пенсияларын, пособиелерни док-таалыры болгаш талыры-биле хол-башкан айтырларынын шийтирлэ-лестиге колхозтарга, районнарга, об-ластарга, крайларга, автономут бол-гаш эвилелдерге республикаларга колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со-циал-хандырылганын район чөвү-лгезинге томулдаа киирер, ол чөвү-лгезин доктаалы шүтү күштүг бо-лур.

Колхозтарнын кижигинеринин пенсияларын азы пособиелерин док-таалып тургустур дугайында айтыр-гыны колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со-циал-хандырылганын район чөвү-лгезинге томулдаа киирер, ол чөвү-лгезин доктаалы шүтү күштүг бо-лур.

Пенсияларын, пособиелерни док-таалыры болгаш талыры-биле хол-башкан айтырларынын шийтирлэ-лестиге колхозтарга, районнарга, об-ластарга, крайларга, автономут бол-гаш эвилелдерге республикаларга колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со-циал-хандырылганын район чөвү-лгезинге томулдаа киирер, ол чөвү-лгезин доктаалы шүтү күштүг бо-лур.

МОСКВА ССР-нин Эргемер академиянын корреспондент кезигүү Н. П. Дубинин-амгы шагыны ий уауу генетика эртенгил-дерининг бирээш. Оон эртем талазы биле амылчынынар Дар-винини номнааы улам кийи хөгжүлгезинге уауу салышынын кириген Ол анык эртемден турар шаанда-ла чеге (салгарынын элементарыг элинияз) хуваалбас дээрин эгелегей бир ле ду-даарында тодараткан Ол амылчынын биологияга кайтамчы уауу үжүр-дузалыг болган.

ЧУРУКТА: Н. П. Дубинин лабораториясында.

Г. НИКИТИНИН ФОТОУ.

СЭТА-нын фотохроникасы.

«Национал орулганын өзүп тура-рын хире-чегези-биле нааыла-нымын азы инвалид болганын ужурунда амыл кылып шылаар ар-галын шыкынган бүтү хамаатылар-нын материал хандырылганын чээрби чылдарын дургузунда күрүн, проф-экилдерин болгаш колхозтар ботта-рынга чоорту алырлар. Араанынын азы амыл кылып аргалын түр үеде чидиргенин талазы-биле пособи-елерни, нааыл кыраанынын пенсия-нын колхозчулар ап турар апар-лар...» деп, СЭП-нин Програм-мазында айткан.

Бо сорулганын боттандырынга чутула чүтүл болза, ССР Эвилелиниң Лэди Советинин 1964 чылдын июль-да «Колхозтарын кижигинеринге пенсиялар болгаш пособиелер дуга-йында» хүлээп алган Хоулдуу бо-лур. Нааыл кыраанынын, инвалид апарганынын талазы-биле, азыр-лыкчынын шыкынган таварылга та-лазы-биле пенсиялары, а ол ыкпаш саатангыны болгаш божааны дээш херекселерге пособиелерни докта-лып тургускаш.

Бо Хоулдуу хүлээп алганы бол-

Пенсияларын, пособиелерни док-таалыры болгаш талыры-биле хол-башкан айтырларынын шийтирлэ-лестиге колхозтарга, районнарга, об-ластарга, крайларга, автономут бол-гаш эвилелдерге республикаларга колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со-циал-хандырылганын район чөвү-лгезинге томулдаа киирер, ол чөвү-лгезин доктаалы шүтү күштүг бо-лур.

Пенсияларын, пособиелерни док-таалыры болгаш талыры-биле хол-башкан айтырларынын шийтирлэ-лестиге колхозтарга, районнарга, об-ластарга, крайларга, автономут бол-гаш эвилелдерге республикаларга колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со-циал-хандырылганын район чөвү-лгезинге томулдаа киирер, ол чөвү-лгезин доктаалы шүтү күштүг бо-лур.

Пенсияларын, пособиелерни док-таалыры болгаш талыры-биле хол-башкан айтырларынын шийтирлэ-лестиге колхозтарга, районнарга, об-ластарга, крайларга, автономут бол-гаш эвилелдерге республикаларга колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со-циал-хандырылганын район чөвү-лгезинге томулдаа киирер, ол чөвү-лгезин доктаалы шүтү күштүг бо-лур.

Пенсияларын, пособиелерни док-таалыры болгаш талыры-биле хол-башкан айтырларынын шийтирлэ-лестиге колхозтарга, районнарга, об-ластарга, крайларга, автономут бол-гаш эвилелдерге республикаларга колхозчуларын социал-ханды-рылганын район чөвүлгезинин тур-гускаш комиссиялары шийтирлээр. Айтырманы шийтирлээрине у кол-хозтун төлөөкчилер болуурлар эр-гиле кирижир. Пенсияны болгаш по-собиени доктаалы дугайында айтыр-гыны ону киригенин соонда он хонук хуусаада, а немелде документтер негеттир апарган таварылгада оларын алган соонда база он хонук хуусаада көргөн турар ужурулг.

Комиссиянын шийтирлэргиз таар-ымыас болза, колхозчуларын со

